

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XXXVII. Commodiſſimam ad pacem viam conciliu[m], ipsos sectarios sentire.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

CAPVT XXXVII.

Commodissimam ad pacem viam esse Concilium ipsos sectarios sentire.

S. 1. **L**IBENTER hoc argumentandi genere vtor, tum quia ad confirmandos Catholicos valet non nihil, tum quia ad conuincendos aduersarios valet plurimum. Bona certe causa est, quam in suum detrimentum cogitur aduersarius promouere. Propterea victoria quae de castis hosticis vltro offertur. Summus ipsorum Imperator id concedit, quod iam probauimus: licet altera manu reuocet, quod prima donauit. Nos certe libenter concedimus, (inquit lib. 4. instit. capit. 9. §. 13.) si quo de dogmate incidat disceptatio, nullum esse, nec melius, nec certius remedium, quam si verorum Episcoporum Synodus conueniat, vbi controuersum dogma excutitur. Multo enim plus ponderis habebit eiusmodi definitio, in quam communiter Ecclesiarum pastores, inuocato CHRISTI Spiritu, consenserint, quam si quisque eorum domi conceptam populo traderet, vel pauci homines priuatim eam conficerent. Deinde vbi collecti in vnum sunt Episcopi commodius in commune deliberant, quid sibi, & quā formā docendum sit, ne diuersitas offendiculum pariat. Tertio, hanc rationem praescribit Paulus in dydicandis doctrinis. Nam cum singulis Ecclesiis attribuat dydicationem, ostendit quā in grauioribus causis sit ordo agendi: nempe vt Ecclesiae inter se communem cognitionem suscipiant. Atque ita nos ipse pietatis sensus instituit, vt si quis turber Ecclesiam dogmate inusitato, atque eo res perueniat, vt sit periculum a grauiore dissidio, conueniant primum Ecclesiae: questionem propositam examinent, demum iussu discussionis habitā, definitionem ex scriptura sumptam, proferant, quae & dubitationem in plebe tollat, & os obstruat improbis, & cupidū hominibus, ne pergere amplius audeant. Sic exortio Arrio coacta est Nicæna Synodus, quae sua auctoritate & sceleratos impij hominū conatus fregit, & pacem restituit Ecclesiae quas vexauerat, & eternam CHRISTI diuinitatem contra sacrilegum os asseruit. Quum deinde nouas turbas mouerent Eunomius, & Macedonius, simili remedio eorum insania occursum est per Constantinopolitanam Synodum. Ephesino Concilio profugata est Nestorij impietas. Hac denique ab initio fuit ordinaria in Ecclesia ratio conseruanda vnicuique, quoties Satan aliquid machinari ceperat. Haecenus Calvinus. Subiungit deinde: Sed meminimus non omnibus saeculis, vel locis haberi Athanasios, Basilios, Cyrillos, & similes vere doctri & vindices, quos tunc DOMINVS excitauit. Imo cogitamus quid Ephesi secunda Synodo acciderit: vbi Eutyriana haeresis obtinuit: sanctae memoriae vir Flavianus, in exilium eiectus cum aliquot pijs viris, &c. At non erat illic Ecclesia. Fateor. Hoc autem perpetuum esse nego, vt vera sit, & certa scriptura interpretatio, quae Concilij suffragiū fuerit recepta.

S. 2. Præter rationem omnino, & Concilium statuit, & erroris remedium esse concedit, definitionem ex scriptura proferat, dubitationem in plebe tollant, improbis os obstruant, nec certam tamen de scriptura interpretationem teneant: liceatque Arrio, & cæteris liberissime omnibus obniti, quandoquidem nulla est in asseuerantibus certitudo, & errare possunt non minus vniuersi, quam singuli. Verum hoc quod largitur accipiamus. Nullum esse nec certius, nec melius remedium, quam sit Concilium. Quantum verò erret, cum id remedium quo nec melius, nec certius agnoscit, incertum facit, id remittamus alium in locum.

S. 3. Deinde locuples mihi restis est is, quo cum mihi negotium est, Pareus qui Principum Lutheranorum,

quos odit, propositum laudat in pet. ^hdo generali Concilio, quique de Synodo Evangelicorum, & vniuersali libro pacificum scripsit, nam Synodo putat posse tolli controuersias, quae inter Lutheranos, & Calvinianos multae sunt, & magnae, adeoque perditae Synodum amat, vt Synodi larum Syncretismum, interea dum illa cogatur, ambabus vlnis amplectatur. Rem itaque confectam habemus. Verum quia omnibus omnium regnorum negociis misceri solent Hollandi, iniuriam illis fecero, nisi etiam huc aduocaro. Concilium itaque Remonstrantium, quod iussi sunt explicare, his est verbis comprehensum.

Secundum hoc Apostolicum consilium (mutuae tolerantiae) nobiles, potentes domini, ostendimus in statu controuersiae, quem hic exhibemus ad singula capita controuersa, quā ratione (nostro quidem iudicio,) pax in Ecclesia Dei, per mutuam concordiam coli posset. Ad quam rem humiliter rogamus, animos vestros mature intendatis: quandoquidem commodius remedium, quam vt alii alios tolerant, excogitare non possumus. Saltem hoc tempore, & donec animi iam plus aequo turbati, & forte nimis a se alieni, paulatim sedati, & inter se mutuo connexi, per colloquium verbale, in libero, praedictis vacuo, Synodali, Ecclesiastico cætu, vestrarum nobilium, potestatum auctoritate, praesidio, iudicio, & moderamine suo tempore celebrando, totum negotium exactius perpendatur, & examinetur, & nos omnes in vnam sententiam perducamur, aut si opus est, iudicetur, vtra sententia veritati sacrae scripturae, & edificationi, quae secundum pietatem, propinquior sit, vt postea ordo instituat, &c.

Multo vero amplius Concilium vrgent Contra-Remonstrantes.

Eorum verba sunt. Post longas ac maturas deliberationes expensis omnibus modis possibilibus & consuetis, non potuimus in timore Domini deprehendere, commodiorem vllam viam posse deligi, aut in manus sumi, per quam difficultates istae penitus componi cum dextertate possint, quam vt primo quoque tempore ex auctoritate Illustrijs, & Pot. D. D. omnium Generalium euocetur, & celebretur Synodus nationalis, in qua controuersia plenè aperiantur, examinentur, & ex verbo Dei diiudicentur: atque in qua porro talis mutua tolerantia, & conuersationis ordo de communi sententia sancitur, vt per eam tandem aliquando Generalis aliqua ratio pacis & concordiae stabiliatur, & exortitur porro dissidijs, exacerbationibus, offensionibus, scissimis, similibusque difficultatibus, tempus occurratur. Est autem modus iste, iam olim inde ab ipsis Apostolorum temporibus perpetuo vsurpatus, nobisque a Spiritu S. ipso exhibitus, & indicatus, vt conuenientissimus, maximeque ad eam rem accommodatus, prout apparet ex Actis Apostolicis cap. 15. Etiam post Apostolorum tempora conseruati sunt hoc modo Ecclesiae Christianae durantes multis, grauissimisque persecutionibus. Quorum exempla postea quoque omnes pii Magistratus Ecclesiae, Christianae in similibus difficultatibus magna cum adificatione & vsu Ecclesiarum quouis tempore secuti sunt, atque illud etiam vtilissimum deprehenderunt, quæ admodum id ex filo, & serie historia Ecclesiastica probari potest. Contra vero, quotiescunque, alia via prolata sunt, siue ambigua, & ancipitis tolerantia siue inditi ex vtraque parte silentii, siue controuersiarum in doctrina subreptarum, sopiendarum: deprehensum est semper per experientiam, non potuisse eo modo tolli difficultates, sed post huiusmodi incrustationem semper postea utrum lites erupisse cum maiore inquietatione, & damno Ecclesiarum. Si Ecclesiae harum regionum liberum permisum fuisset, istiusmodi Conuentum Nationalem debitis temporibus habere, non ita facile potuissent in Ecclesijs istiusmodi difficultates oriri, neque hucusque diffundi, aut capere incrementum: sed potuissent nullo negotio vel praecaveri, & praeniri isto modo, vel si fuissent exorta, protinus sopiri, atque e medio tolli. Non deprehenderetur vbiq; in Ecclesijs, & regimine ipsarum tantum quotidie a rebus, dissolutionis, & inordinatae difficultatis. Non tam parum profecisset in hisce regionibus reformata religio, neque tantum quotidie damni pateretur, prout prius omnes cum summo dolore, & maiore

Hollandi
Concilium
optant.

Ecclesie per
Cōcilia ser-
uata.

Alios modos
non esse ver-
iles.

Synodo
nator
utilis.

Non
Conci
conce
& ne

animi

Omissione
Synodi res-
pon. Hollan-
die patitur.

animi coguntur videre. Quapropter, nulla ex re tantam ia-
cturam in hisce regionibus patiuntur reformata Ecclesia, at-
que ex dilatione Synodi Nationalis, quæ iam ultra annum
quoque vigesimum differtur: cum maximâ, neque vili ver-
bis exprimenda iactura reformata religionis, & Ecclesiarum
in hisce regionibus, neque exigua cum debilitatione status i-
stius Reipublicæ, ad cuius conseruationem plurimum refert, vt
in doctrina reformata Religionis, & regimine Ecclesiarum in
hisce regionibus certus aliquis & generalis constituatur, ser-
ueturque tenor, quod quidem absque ope huiusmodi Synodo-
rum Nationalium fieri non potest. Accedit; quod ea nunc sit
Ecclesiarum in hisce regionibus constitutio, vt non ex solis il-
lis quinque Articulis à Remonstrantibus exhibitis difficultates
orte sint, sed quod insuper quoque à varijs Ecclesiarum pasto-
ribus defendantur, & proponantur tum aperte pro suggestu,
tum editis in lucem libris, varia & diuersa noua dogmata,
de præcipuis capitibus Religionis nostræ Christianæ, cuiusmo-
di sunt. De plena satisfactione IESU CHRISTI pro no-
stris peccatis. De iustificatione hominis coram DEO. De
fide salutifica, de peccato originali, de certitudine salutis, de
perfectione hominis in hac vita. Denique aliis pluribus,
quanos consensum ex diametro pugnant cum verbo DEI, &
Catholica doctrina omnium Ecclesiarum reformatarum,
quemadmodum videre illud est inter cætera ex edita typis de-
claratione Adolphi venatoris Alemariæ degentis. Adeo vt
quinque istis Articulis non contineantur, vel omnia vel præci-
pua capita, de quibus hodie inter Ecclesiarum ministros in his-
ce regionibus disceptatur. Quapropter in primis necessarium
est, vt tempestiue ope Nationalis Synodi istiusmodi controuer-
sias tollantur, similesque alia præueniantur, vt ne earum cau-
sa Ecclesia communes harum regionum disceptantur, & schis-
mate diuellantur.

CAPVT XXXVIII.

*Sectarios nostri temporis Concilium Ge-
nerale habere non pos-
se.*

Synodus No-
natorum in-
uicilis.

§. 1. NON posse Synodum inter Calvinistas, &
Lutheranos institui, argumentis certissimis
libro de vnione, & Synodo Euangelicorum demon-
strauit cap. 8. & sequentibus. Habeoque consentien-
tes non modo Lutheranos omnes, sed bonam etiam
partem Calvinianorum, atque ipsum adeo Pareum
et alios dñu recantantem, & sese refutantem, qui fas-
sus Spem Synodiprocul esse, pacemque Synodumque con-
tulit in Cretensium Aginetarumque dolos. Docui
etiam in Postcolloquio nullam Synodi fore vtilita-
tem, siue illa inter Calvinianos solos, siue Luthera-
nos instituat, quia nulla est eius Synodi auctoritas
nisi humana, semperque quibus decreta displicuerint,
negare poterunt; vera esse, clamare licebit: *Oracula*
Dei non esse hominum censuræ subijcienda. Suam interpre-
tationem, & priuatam instinctum omnibus Calui-
nians Concilij anteponunt, qui iam didicerunt à
Caluino, tot veterum Synodorum centurias conte-
mnere, & condemnare.

Nonatores
Concilia &
concedunt,
& negant.

§. 2. Curigitur Calvinianorum sententias nunc
pro Synodo, nunc contra Synodum produco? Cur
ipsi nunc pro Synodo, nunc contra Synodum loquū-
tur? Rationem suæ secum disensionis exquirere o-
porcebat, deinde cur eam ipsis domesticam pugnam
objicerem, à me rogandum erat.
Nunc vtrumque dicam. Synodum repudiant, nam
veterum Synodorum auctoritate se premi nolunt,
intelligunt suas opiniones sibi deferendas, lucra con-
tentioiarum concionum desperanda, famæ naufragi-
um subeundum, nisi præfata Concilia oppugnent.
Si præfatas Synodos tuerentur, nec ingenio suo scri-

pturas interuerterent, nec perfidiâ adulterarent, scri-
pturæ enim lectionem, & intellectionem de iudicio
grauissimo, de Senatu Ecclesiæ in Spiritu sancto con-
gregato acciperent; non de leuissimis opinionibus
suis dispungerent, & explicarent. *Fecundam* vident
esse *Scripturam*, ad facultatem cuiusque naturæ, sic ex Dei vo-
luntate dispositam, vt etiam hereticis materiam subministrat,
quâ fecunditate in sui perniciem vti maluit, quam alieno ma-
gisterio ad salutem duci. Non est illa culpa Scripturæ, et si
enim materias subministrasse videtur hereticis, eæ-
dem tamen rectè intellectæ easdem reuincunt natas
ex sui deprauatione hæreses.

Cum igitur in scripturarum disputatione suo in-
genio, ac iudicio solo nitantur, cum moribus suis cõ-
uenientem interpretationem vel à veteribus, & dam-
natissimis hereticis mutuuntur, vel nouo energema-
te de proprio instinctu deformant, necesse est ab om-
nibus antiquis Ecclesiis dissentire, ideoque auctori-
tatem, quâ reuincuntur, odisse.

§. 2. Exemplum nobis sint, qui recens in Hollan-
diâ in arenâ depugnant bellè compositi Caluina-
ni, rigidi & molles, nec vereare, cum audis molles ri-
gidis compositos, ne mox sine certamine sponte suc-
cumbant, mollitudo illa lenta est, & tenax, nec facile
vulneri patet, rigoris violentiam dextre excipit, &
ruinæ pronam ipso impetu frangi sinit. Rigidorum est
horribilis hæc sententia, (in formato controuersie statu)
quem ordinibus obtulerunt. *Quod is qui semet vere cre-
dit, etiam si deliberato animo, in magna, & atrocia peccata
prolabatur, tamen à Iesu Christo ita conseruari, & in posterum
conseruatum iri, vt æterni decreti electionis, & ex eo de re pò-
dita & irresistibilis potentia Dei, vt nunquam totaliter & fi-
naliter possit amittere; ac proinde, tum extra omne discri-
men, & M E T U M esse condemnationis, atque hoc quidem
vnicum esse fundamentum consolationis filiorum Dei.* Hæc
adeo spurca, atque impia, etiam Gnosticis, & Carpo-
crati pudenda, non dicerentur, nisi perperam scriptu-
ræ intelligerentur, nisi funditus non modo sym-
bola, & doctrinæ per Apostolos CHRISTI co-
mites traditæ euerterentur, sed omnium Concilio-
rum decreta rejicerentur. Itaque omnino necesse
est omnia eueri vetera, si hæc noua stabilienda
sunt.

Impia sen-
tentia Cal-
uinianorum.

Cur Conci-
lia recipi-
ant Caluini.

Necesse est igitur veteres Synodos, vt nouitias
hæreses teneant, fugere, ac reprobare, rursus dum
alia parte arctantur, ad spreta auxilia sese referre co-
guntur: Itaque Caluinus libro quarto institut. capite
nono. §. primo. *Antiqua Concilia se venerari ex animo
profiteretur*, atque vtinam, hoc: *ex animo*, diceret ex ani-
mo. Neque enim ex animo, sed ex necessitate pri-
ma quatuor generalia amplectuntur, Nicænum,
Constantinopolitanum primum, Ephesinum, Chal-
cedonense, propter Seruetum, & Antitrinitanos.
Quintam vero Synodum, & sextam coacti sunt re-
cipere, propter Lutheranos, Vbiquitarios, hostes
strenuos, qui naturarum in CHRISTO confusio-
nem faciunt. At sua forte Concilia audient. Non
audient. Exemplum ex eodem Belgio. Iudicium
Professorum Leidenium contra Remonstrantes ob-
iecerunt Remonstrantibus. Grauis est in Batavia
auctoritas Lugduno Batavæ Academiæ. Sed quid
Remonstrantes? *Cur autem plus valeat Gommarum iudicium
contra nos, quam Arminij pro nobis? aut quid attinet tale iu-
diciū hoc loco proferre? quod neque veritatem firmiter de-
monstrare potest, neque vnitatem consensuum cum Ecclesiæ re-
formatis in genere? Nonne hunc murum contra omnia
suorum conciliabula opponunt; quibus illa non
probabuntur; Quid attinet eorum iudicia proferre? sunt
enim humana, nec veritatem firmiter ostendere possunt,
nec vnitatem consensuum facere.* Et deinde: *An fortasse in
eo sunt fratres, vt ostendant, aliter de quibusdam articulis
in Academia Leidensi definitum esse, quam nos nunc profi-
temur?*

Sectarij ne
sua quidem
audiunt.

Responsio
ad omnia
Concilia.